

Område: Regional Udvikling
Afdeling: Jordforurening
Journal nr.: 11/23213
Dato: 14. september 2011
Udarbejdet af: Karsten Baisgaard
E-mail: karsten.baisgaard@regionsyddanmark.dk
Telefon: 766319431

Politisk behandling

Udvalget vedr. Regional Udvikling: den 28. september 2011.
Forretningsudvalget: den 12. oktober 2011.
Regionsrådet: den 24. oktober 2011.

Baggrundsnotat

Tilførsel af jord til råstofgrave. Delegation af Regionsrådets kompetence vedrørende dispensationsansøgninger efter § 52 og tilsyn efter §§ 66-67 i jordforureningsloven

Resumé

Ifølge jordforureningsloven gælder et generelt forbud mod tilførsel af jord til nuværende og tidligere råstofgrave. Regionsrådet kan ifølge samme lov meddele dispensation fra det generelle forbud, når visse forudsætninger er opfyldt. Regionsrådet er endvidere forpligtet til at føre tilsyn med deponeringer i råstofgrave og forpligtet til at få ulovlige forhold lovliggjort.

I det daglige handler forvaltningen på Regionsrådets vegne. Forvaltningens udøvelse af Regionsrådets kompetence bør ske på baggrund af en egentlig delegation, som fastsætter i hvilket omfang forvaltningen kan handle uden at inddrage Regionsrådet.

Delegationen skal medvirke til at sikre så kort et sagsforløb som muligt i forhold til lovliggørelse af ulovlige forhold samt til, at Regionsrådets afgørelser træffes på det bedst mulige grundlag.

Jordforureningsafdelingen foreslår delegering af Regionsrådets kompetence på området for

- 1) Behandling af ansøgninger om dispensation (tilladelser og afslag) til deponering af jord i råstofgrave
- 2) Udførelse af tilsyn med deponeringer i råstofgrave samt lovliggørelse af ulovlige forhold.

Sagsfremstilling

1) Behandling af ansøgninger om dispensation

Baggrund for forbud og dispensation

Baggrunden for det generelle forbud mod tilførsel af såvel rent som forurenede jord til råstofgrave er ønsket om at beskytte værdifulde og sårbare grundvandsressourcer, der aktuelt eller i fremtiden kan danne basis for drikkevandsforsyningen.

De råstoffer, der indvindes (ikke mindst sand og grus) ligger ofte i sårbare områder med begrænsede lerlag til beskyttelse. Selve råstofindvindingen medfører en forringet beskyttelse af de underliggende grundvandsressourcer, idet fjernelsen af overliggende jordlag, såvel dæklag som selve råstoflaget, fører til, at en forurening lettere kan sprede sig ned ad mod grundvandet.

Tidligere undersøgelser af deponeringer i råstofgrave i flere af de tidligere amter har påvist, at der i vid udstrækning fandtes forurening i den tilførte jord. Disse undersøgelser dannede baggrund for indførelsen af det generelle forbud.

Dispensationer og afslag

Dispensationsordningen tilgodeser, at der er en samfundsmæssig interesse i at kunne bortskaffe overskydende jord fra anlægsarbejder m.v. Samtidig kan muligheden for at kunne modtage jord være en ikke uvæsentlig økonomisk faktor for råstofindvinderen.

Forudsætningerne for, at der kan meddeles dispensation til at modtage ren jord, følger af loven. Der kan meddeles dispensation, såfremt det vurderes, at der ikke er risiko for forurening af vandindvindingsanlæg eller af grundvand, som indgår eller som forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning, og andre tilsvarende miljømæssige hensyn ikke taler imod en dispensation.

Der vil som hovedregel ikke blive meddelt dispensation, hvis jordtilførslen til råstofgraven udgør en risiko for at forurene grundvand, som bruges eller som kan bruges til drikkevandsforsyning. Meddelelse af dispensation eller afslag på en dispensationsansøgning kræver dog altid en konkret vurdering.

Ved behandling af en dispensationsansøgning foretager jordforureningsafdelingen derfor en risikovurdering, som lægges til grund for afdelingens stillingtagen til om en ansøgning kan imødekommes. Der lægges i den forbindelse vægt på, om råstofgraven ved sin beliggenhed har en tilstrækkelig grad af robusthed til at en dispensationsansøgning kan imødekommes. Ved robusthed forstås, at tilførsel af jord til råstofgraven ikke vil kunne forurene de grundvandsressourcer, der aktuelt indgår eller som forventes at indgå i den fremtidige drikkevandsforsyning.

I områder, hvor denne forudsætning ikke er opfyldt, vil der som hovedregel ikke blive givet dispensationer til at modtage jord i råstofgrave. Dog kan der i særlige tilfælde meddeles dispensationer, hvis der gennem opstilling af skærpede vilkår kan opnås den fornødne sikkerhed imod forurening af vandindvindingsanlæg eller grundvand.

I en dispensation kan regionen stille vilkår til sikring af, at den jord, der tænkes tilført den enkelte råstofgrav, ikke er forurenede. Vilkårene kan derudover indeholde krav om håndtering af jorden og krav om etablering af et egenkontrollsystem til dokumentation for, at jorden der modtages, ikke er forurenede.

Kombinationen af krav til indvindingens beliggenhed i forhold til grundvandsressourcen og vilkår om dokumentation for jordens renhed vurderes, sammen med kravet om egenkontrol og med regionens tilsyn, at kunne sikre de hensyn, som forudsættes varetaget af Regionsrådet vedrørende beskyttelse af grundvandsressourcen.

2) Tilsyn og lovliggørelse

Regionen fører tilsyn med deponeringer i råstofgrave og er forpligtet til at få ulovlige forhold lovliggjort.

Der skal føres tilsyn med både eksisterende og afsluttede råstofgrave, og både hvor der er givet dispensation og hvor der er givet afslag eller slet ikke ansøgt.

Tilsynet tilrettelægges forskelligt for "aktive sager" og for "passive" sager:

- 1) "Aktive sager": Råstofgrave med gældende dispensationer, for nyligt udløbne dispensationer, nye ansøgninger samt afslag på ansøgninger – i alt omkring 100 råstofgrave. Her tilrettelægges tilsynet således, at alle grave gennemgås løbende inden for en to års periode frem til 2013. Herefter tilrettelægges tilsynet behovsbestemt.
- 2) "Passive sager": Vi har i regionen kendskab til ca. 2000 gamle råstofgrave. Her tilrettelægges tilsynet således, at der overvejende føres tilsyn inden for de vigtige grundvandsområder. Gravene inspiceres ved gennemgang af luftfotoserier, og hvor der konstateres væsentlige deponeringsaktiviteter foretages et egentligt tilsynsbesøg. Tilsynet forventes gennemført inden for 1 år, startende i 2012.

Når der konstateres ulovlige forhold, skal disse søges lovliggjort, normalt ved henstillinger, påbud og/eller politianmeldelse, med mindre forholdet har underordnet betydning.

I tilfælde, hvor der er tilført jord i strid med reglerne i loven, og dette kan medføre forurening eller risiko for forurening, kan der efter jordforureningslovens §§ 40 og 41 meddeles påbud om undersøgelse og fjernelse af jorden. Normalt meddeles der først et undersøgelsespåbud, og herefter om nødvendigt et påbud om fjernelse af jorden. Hvis påbudene ikke efterkommes, vil der normalt blive fulgt op med politianmeldelse.

Ulovlige forhold skal, selv om de ikke antages at give anledning til forurening, søges lovliggjort efter jordforureningslovens § 67. To situationer ligger typisk i denne kategori:

- 1) Når der er tale om deponering af affald eller andet, der ikke kan karakteriseres som jord, skal det som udgangspunkt fjernes igen til lovlig deponering, behandling eller genanvendelse et andet sted.
- 2) Når der tilføres jord på trods af, at der er meddelt afslag på en dispensationsansøgning, skal jorden som udgangspunkt fjernes igen til lovlig deponering eller genanvendelse et andet sted.